

A feladatot igyekeztünk tisztességgel elvégezni

A megnyitó alkalmából előterjesztett beszámolómban, szélesebb nyilvánosság előtt, a múltra visszatekintve, elsősorban olyan fő kérdéseket próbáltam elemezni, amelyek akadémiai tudományos életünk helyével, szerepével kapcsolatosak az ország társadalmában és a nagyvilágban. Most, e kiegészítő expozéban, többé-kevésbé egymás között, szűkebb körben inkább olyan *belső problémákról* szeretnék szót ejteni, amelyek szintén hozzátartoznak ugyan a múlt mérlegéhez, de amelyek a belőlük adódó tapasztalatokkal együtt a jelenben és a következő időkben is további közös gondolkodást és figyelmet igényelnek mindannyiunktól.

Mindenekelőtt szeretném bejelenteni, hogy az Országgyűlés nagy többséggel elfogadta, hogy az akadémiai törvényt, a felsőoktatással együtt, sürgősséggel tárgyalni fogja. Reményünk van tehát arra, hogy e fontos fordulóponton belátható időn belül túl leszünk. Amiből, persze, nem kényelmes hátradulás következik majd, hanem éppen ellenkezőleg, a törvényből adódó következmények keresztülvitele, az alapszabályok, ügyrendünk megfogalmazása, a működési feltételek kialakítása, struktúráváltás, tehát a további reformlépések sora.

Szeretném azt is jelezni, hogy elkészült és szétosztásra került az, a t. Ház tagjai számára készült röpirat, amely minden képviselőt tájékoztatni kíván arról, hogy — mint a címben olvasható — miért van szükség az új akadémiai törvényre. A röpiratnak az is célja, hogy megismertesse a reform mellett szóló érveket, tisztázza a főbb vitakérdéseket, helyreigazítson tévedéseket és cáfoljon olyan ellenvéleményeket, amelyek mögött rendszerint félreértések, tájékozatlanság, vagy esetleg hátrahúzó törekvések rejlenek.

Ebben a röpiratban szó esik a hazai tudományos kutatógárda megítélésének, kezelésének ügyéről is, amellyel tulajdonképpen ezt a mai expozé kezdeni szeretném.

Reformkonceptiónk egyik kiinduló pontja volt, hogy ez a magyar tudományos kutatógárda, fiatalabbakat és idősebbeket, vezetőket és kezdőket mind beleértve, lényegében véve még ma is nemzetközileg is megfelelő, jó szakmai színvonalat képvisel. Másképp nem tudna együttműködni a mai módon nemzetközi műhelyekkel, részt venni közös projektekben, vagy éppen adott esetben külföldi pozíciót, munkát találni. Tehát olyan szellemi potenciált, tudást, nemzeti értéket jelent, amelyre ennek az országnak szüksége van, amelyet éppen ezért nem volt és a jövőben sem szabad veszélyeztetni, szétbontani, elrontani.

Hozzátehetem: a legjobb, legésszerűbb megoldás ezeket az Akadémia védelme alatt megőrizni, az alapkutató intézeti hálózat és a kutatóhelyi hálózat keretében, amelyet, persze, lehet, kell is korszerűsíteni, hatékonyabbá tenni. Mert a fejlődés változó igényeihez rugalmasan hozzá kell igazítanunk mindenkor. De ez nem változtat a lényegen.

Jómagam hosszú éveken át dolgoztam az Akadémia egyik kutatóintézetében. Pontosan ismerem az intézményrendszer gyenge pontjait és előnyeit. Arra is pontosan emlékszem, hogy ki, mikor, milyen szerepet vitt az elmúlt évtizedekben. Mindezzel együtt az a véleményem, hogy ezt a gárdát értéknek kell tartanunk és meg kell őriznünk.

Ez ellen, és maga az Akadémia ellen is voltak az elmúlt három év alatt, főleg első szakaszában támadások. Elhangzott a sztálinista jelző, amit különösen irritálósnak találtam akkor, ha olyanoktól hallottam, akik olykor oly végtelenül buzgó támogatói voltak a letűnt rendszernek és egy-egy vezetőjének. Erre is pontosan emlékszem.

Már az elmúlt évek során feltűnést keltett a Nature hasábjain megjelent két cikk, amely éles támadást intézett az Akadémia ellen, valótlan adatok kíséretében. Tulajdonképpen hazai ellenfeleink exportálták ezeket az információkat, majd reimportálták, üdvözölve mint külföldi szakavatott véle-

ményt. Ezt a jelenséget a múlt év elején a stockholmi európai akadémiai találkozón nemzetközileg is elítélték.

De nemcsak a hazai ambíciókról, kielégítetlen ambíciókról van itt szó. A külföldön élő magyar tudósok általában elsődrendű emberek, nemcsak szakmájukban válnak ki, hanem abban is, hogy jó barátok, jól együttműködnek és jó jellemeik. Ez a nagy többség. Előfordult viszont az is, hogy valaki anyagi előnyök kedvéért eltávozott — amit természetesen nem róhatunk fel neki, ha nem is követjük mindannyian —, és aztán azzal próbálta e lépését igazolni, hogy itthon minden a régi mederben maradt, fennáll a régi rendszer, a tudomány feudális jellegű, és ezáltal kellő erkölcsi jogcíme van arra, hogy ne térjen haza. Kérem, a saját rossz lelkiismeretét senki ne próbálja velünk csitítani.

Egy Amerikában, New Jersey-ben élő, jeles biológus szakemberünk 1992 decemberében levelet írt washingtoni nagykövetségünknek, aki ezt a levelet elküldte nekem, hanem Surján László miniszter úrnak is. Tehát az írás elég nagy nyilvánosságot kapott. E levélben az illető az Akadémiát rendkívül durván megtámadta mint a régi rendszer képviselőjét, arra hivatkozva, hogy az ő két pécsi tanítványa az egyetemen nem tudott megfelelően elhelyezkedni. Azt persze máig sem értem, hogy miért felelős az Akadémia a pécsi egyetemért.

A valóság, amint szakembereinktől megtudtam, a következő: Méhes Károly tagtársunk szerint a szóban forgó fiatal emberek egyike — idézem az ő levelét — „a jobb lehetőségeknek és a több pénznek nem tudott ellenállni”, kiment Kanadába. Méhes hozzáteszi — idézem — nem igaz azonban, hogy Kanadába távozását „valamiféle gáncsoskodás, az erkölcsi támogatás hiánya motiválta. Jellemző negatív példaként való említése pedig félrevezető, ferdítés”.

Ugyanerről az esetről Flerkő Béla tagtársunk azt közölte, hogy valóban előfordult, hogy fiatalok nem tértek haza, vagy eltávoztak, de nem „a tanszéken lévő merevedett feudális rendszer miatt”, hanem — ismét idézem, „amint maguk is megmondták — az ottani jobb kutatási és anyagi körülmények miatt”. S a levélnek azzal a megállapításával sem lehet egyetérteni, hogy — megint idézem — „az OTKA-pályázatokon a mai napig volt tanszékvezetők, akadémiai csoportvezetők szabják meg a tudomány fejlődését, illetve gátolják meg”.

Az ilyen megalapozatlan és felületes támadásokat a leghatározottabban visszautasítjuk, abban az őszinte reményben, hogy az illető szakember legalább a saját szakmájában alaposabban szerzi be az információkat.

Arról is kaptunk levelet egy külföldi, németországi magyar kutatótól, akit ugyancsak tájékoztat-lansága vagy esetleg sértett ambíciója vezet, hogy az Akadémia jelenlegi konzervativizmusa gátolja a tudomány fejlődését. Meg kell mondanom, hogy akkor már szórakoztatóbbnak találom azt a levelet, amelyet tegnap kaptam egy nyilvánvalóan elmebetegtől, aki arra kéri az Akadémiát, hogy miután ő úgyis esedékes a Nobel-díjra, ezért utaljanak neki ki előlegként két- és félmillió dollárt. Ezen legalább mosolyogni lehet.

Az ilyen és hasonló támadások a felületes általánosításnak és a tájékozatlan magabiztosságnak olyan keverékét jelentik, amelytől óva inteném valamennyi szakemberünket. Idehaza is vigyázzunk tehát az olyan jelzők használatára, hogy feudális, amelyet mint történész, szakkifejezésnek tartok, és amelyet lehetőleg nem kellene díszítő jelzőnek használni. Egyébként lehet, hogy van valahol, valami ilyenféle negatív jelenség, mint ahogy vannak féllábú biológusok, vagy esetleg félszemű történészek, de nem mondhatjuk azt, hogy a magyar történészek általában félszeműek, legalábbis ma már nem. Az Akadémiára ezek a jelzők bizonyára nem illenek, és azt hiszem, hogy nem is fognak illeni.

1990 körül eleinte hívei voltak Magyarországon a radikális sokterápiának, s ehhez a német eljárás szolgált követendő mintaként, hogy ilyen keményen, ilyen igazoltatási módszerekkel kellene nekünk is eljárni. Mi ezt az álláspontot kezdettől fogva nem tartottuk jónak. Nemesak azért, mert pontos információink voltak a német tudomány képviselőitől, és nemesak azért, mert a német helyzet

lényegesen különbözött a magyartól. Nálunk nem volt az akadémiai szervezet úgy kifejlesztve, s így politikailag exponálva. A magyar fejlődés mégiscsak más volt, mint az NDK fejlődése, vagy akár más országoké. Német szempontból sem tartottuk helyesnek.

Tegnapelőtt kaptam meg a National Foundation egy speciális riportját, amelynek a címe az, hogy Foreign Participants in US Academic Science and Engineering. Most, 1993-ban jelent meg. Ebben benne van adatszerűen, hogy 1984 és 1991 között melyik ország hány diákot küldött amerikai egyetemekre. Eszerint 1984-ben Magyarország 190-et, Csehszlovákia 51-et, Románia 73-at. Az NDK-ról nem is beszélek. 1990-ben ez a szám Magyarország részéről 440-re, Csehszlovákia részéről 87-re, Románia részéről 120-ra emelkedett. 1991-ben Magyarország 510 diákot küldött, Csehszlovákia 138-at és Románia 250-et. Ez nem a szomszédos országok tudományos teljesítményének lebecsülését, hanem azokat a politikai nehézségeket jelzi, amelyek a szomszéd országokban még nálunk is jobban akadályozták hosszú ideig a tudomány kibontakozását. Ez azt jelenti, hogy nálunk fokozatosan, lényegesen korábban megindult a régi merev rendszer szétlazítása, és ezáltal nem is kezelendő úgy a magyar akadémiai fejlődés, mint — mondjuk — az NDK bizonyos intézményeié.

Ma már egyébként német részről is belátják, hogy helytelen volt a radikális eljárás. A közelmúltban Bielefeldben tartott tudománypolitikai konferencián a német Kutatási Minisztérium specialistái egyértelműen hangsúlyozták, hogy tévedtek, amikor az akadémiai intézeteket ilyen sietősen felszámolták és azt hitték, hogy a kutatói kapacitást politikai igazolás után egyszerűen az egyetemekre vagy máshová kell áttelepíteni. A sokterápia eredménye az volt, hogy rengeteg emberi feszültséget teremtett, ugyanakkor viszont a kutatás kapacitása rohamosan csökkenni kezdett, úgyhogy máris ijedten kezdtek újabban ismét önálló kutatóintézeteket létrehozni.

Ezt mi elkerültük, mert pontosan lehetett tudni, némi történelmi tapasztalattal és előrelátással, hogy az ilyen lépésekből mi következik. Nálunk ez még veszélyesebb lett volna. A német tudomány ki fogja ezt heverni. Mi nem engedhetünk meg magunknak ilyen rögtönzéseket és tévedéseket. 1525-ben I. Ferenc francia király Páviánál akkora vereséget szenvedett, hogy hosszú ideig fogságban volt. Franciaország azonban tovább élt és nagyhatalommá vált a XVII. században. Egy évvel később, 1526-ban Mohácsnál a magyar király szenvedett vereséget a törököktől. Nagyon jól tudjuk, hogy utána mi következett. Ugyanaz a dolog más jelentőséggel bírt és nagyobb veszélyt jelentett nálunk, mint nagyobb tartalékokkal rendelkező országokban.

Az említett német konferencián az is megállapítást nyert, hogy a mi régióinkban a magyar tudomány és a *Magyar Tudományos Akadémia őrizte meg leginkább teljesítőképességét*, működőképességét, és a megújulás, a reform mellett éppen ez volt az a feladat, amelyet három évvel ezelőtt megtisztelő módon a közgyűlés rám bízott.

Aki szakmailag a maga munkáját végezte, az nem kollaborált a múltban, hanem a nemzet erejét fokozta. Két évvel ezelőtt Bécsből hazajövet április végén hóviharba kerültünk Tata mellett. Szomorúan láttam, hogy a virágzó gyümölcsfákra hogy hull rá a frissen esett hó. Vajon megszakad a természet, vajon nem lesz gyümölcs? Saját kertemre is szomorúan gondoltam. Mégis lett gyümölcs és nem szakadt meg az élet. Azért nem, mert az élő természet legyőzte ezt a hóvihart, amely meg akarta bénítani, az élet nem állt meg a munkában, hanem tovább élt és küzdött a hóvihar következményei ellen. Vagyis azok küzdöttek a hóvihar ellen, akik saját szakmai munkájukat végezték az elmúlt évtizedek során tisztességgel — másokról nem beszélek — és nem azok, akik nem csináltak semmit.

Politikai érdemnek soha nem tekinthető a szakmai teljesítmény hiánya vagy a lustaság. Mi nem más véleményeknek voltunk és vagyunk ellenségei, hanem az ostobaságnak, mert ez a legnagyobb veszély, amely bennünket fenyeget. *Az ostobaságnak és az elhamarkodottságnak vagyunk ellenségei* — s azt hisszük, hogy amikor költözködnünk kell, akkor nem érdemes a költözködést azzal meggyorsítani, hogy a bútorokat a IV. emeletről az ablakon dobjuk ki, hogy hamarabb leérjenek.

A törvény által meghatározott új helyzetünk sok munkát fog követelni a testületi szervektől, többet, mint amennyit eddig végeztek. Ez áll az osztályokra és a bizottságokra egyaránt. Mind az osztályok, mind a szakmai tudományos bizottságok feladatköre növekedni fog. Segíteni kell abban őket, hogy megnövekedett munkával hatékonyan meg tudjanak birkózni.

Osztályaink jelenleg nem egy esetben túl nagyok. A matematika és a fizika szétválása két osztályra éppen most van napirenden, indokolt módon. Az osztályok nem egyszer nehézkesen tudnak működni. Sok az igen idős akadémikus. Mennyiben lehet őket nehéz feladatok alól mentesíteni? Mennyiben lehet rájuk számítani? Ez mind megvizsgálandó kérdés. Lehetne-e bizonyos intézkedési köröket egy szűkebb grémiumra rábízni átmenetileg, amelyben az osztályon belüli bizottsági elnökök vennének részt? Ez mind kérdés, még nem állítás.

Ugyanakkor pedig az osztályok nem egyszer rutinfeladatokkal, adminisztratív teendővel vannak megterhelve, holott érdemes volna tartalmi, érdemi funkciókra átmenniük. Alkalmassá kellene tenni az osztályokat arra, hogy ilyen szakmai kérdésekkel foglalkozzanak: nyilvános ülésekkel, felolvasásokkal, a fiatalok eredményeinek bemutatásával, szerepeltetésével. Azt hiszem, hogy az új profilunknak ez jobban megfelelné. Ez is egyike a fontos, megoldandó kérdéseknek, amelyekeken közösen kell gondolkodnunk.

Erősíteni lehetne az *infrastruktúrát*. Esetleg úgy, hogy a három nagy témakör a három profilként megfelelően külön erősítést kapna, hogy együttműködést produkáljon.

Nyitottnak kell lennünk a *minősítettek*, a tudományos kutatók széles rétegei iránt. Most például számos panaszt kaptam arról, hogy a közgyűlés alatti osztályülésekre nem kapott valamennyi érdekelt, minősített meghívót. Ez a minimum, amit meg kell tennünk, mert igényt tartunk arra, hogy a kutatók széles rétegeivel törődjünk. A doktorok és általában a minősítettek az Akadémia esernyője alá tartoznak, és ezért nekünk vigyázni kell arra, hogy foglalkozzunk velük. Az Akadémiának védő esernyőnek és egyben mozgósító erőnek kell lennie, amely kihozza az emberekből a tehetséget és a tudományos teljesítményt.

Ne feledjük, hogy ez a törvény a tudományos doktori fokozat megadásának jogával az Akadémiára bízta a fokozott felelősséget a széles kutatógárda iránt. Tehát figyelmünket szélesebb körre kell átváltanunk, nyitottabbnak kell lennünk.

Megújulás szükséges a *szakmai tudományos bizottságok terén* is. Itt is növekvő feladatok várnak ránk. Lehetne további kisebb albizottságokat felállítani, s ezekbe minél több arra érdemes, tehetséges fiatal kutatót bevonni. Talán helyes volna azt elérni, hogy a szakmai bizottságokat ne hároméves akadémiai ciklusra válasszuk, hanem esetleg 5 évre. Így a megalakulás után nem kellene mindjárt a következő ciklusra gondolni, és egyben nem minden változás esik egy időpontra az Akadémia életében.

Az *anyagi feltételek*. Pénzünk kevés és kevés is lesz. Az Akadémia nem rendelkezik kellő mértékben még azokkal az eszközökkel sem, amelyek a kutatás fenntartásához és finanszírozásához szükségesek. Az OTKA és az OMFB külön külön működnek. Nem szólván az ágazati kutatóintézetek kutatóinak nehézségeiről, amelyek lényegesen nagyobbak, mint az alapkutatói intézményekben. A saját, lényegében véve az alapkutatói szférára nagyon oda kell figyelni. Ide tartozik az, hogy az egyetemi támogatott kutatóhelyek fizetési egyenlőtlenségeit tovább kell korrigálni. Lépések történtek, de még mindig nem elég.

Az Athenaeum program működik, az akkreditációs bizottságban részt veszünk. A Magyar Rektori Konferenciával példás az együttműködésünk. Ez mind helyes. Intézeteink együttműködnek a felsőoktatással. Bizonyos panaszok hangzottak el arról, hogy egy-egy intézet külön-külön mintha bizonyos fokig másodvonalbeli helyre szorultna a tudományos továbbképzés kialakuló új rendszerében.

Át kell gondolnunk, hogy nem kell-e valami közös formát találni arra, hogy ne így álljanak szemben egymással.

Vidéki, *regionális központjainkat* rendkívül fontosnak tartom. Az akadémiai területi bizottságok igen lényeges szerepet visznek az ország kulturális sokszínűségének, hagyományainak fenntartásában. Az eddigi tapasztalatok igen jók. Szerintem az a sokezer ember, aki ezáltal ismét az Akadémia társadalmi bázisát szélesíti, megérdemli további törődésünket, figyelmünket, gondoskodásunkat. Ha volna rá módunk, akkor azt javasolnám, hogy állítsunk fel a vidéki, regionális központokban új kutatóintézeteket, mindenütt az egyetemek mellé. Ezt megígérni a jelen körülmények között nem tudom, de kérem, hogy regionális központjaink legalább a jóakarató szándékot regisztrálják.

Nagyon fontos a *fiatal kutatók támogatása*. Erre ennek az évnek a költségvetésében az Országgyűlés külön 30 milliót biztosított. Szeretnénk ezt továbbra is igénybe venni.

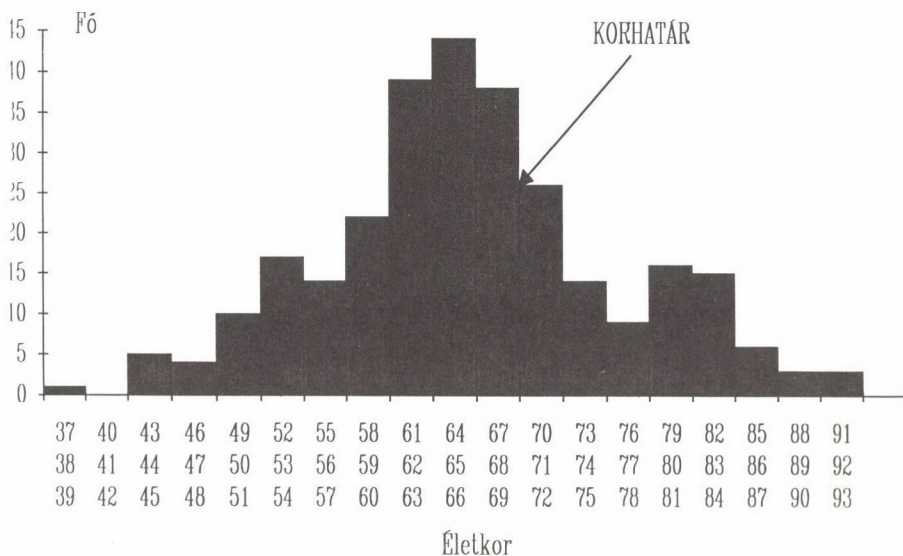
Múltkor itt, ebben a teremben találkoztunk a Tudományos Diákkörök nyerteseivel, akik már különböző külföldi ösztöndíjakról tértek haza, és rendkívül lényegesnek éreztem azt a reményt, hogy az öregek nemzedéke a stafétabotot talán mégis átadhatja a legfiatalabbaknak, akiknek már sokkal könnyebb, jobb nemzetközi lehetőségek állnak rendelkezésükre. És a többségük, miután kiküldtük őket, mert ki kell küldeni őket külföldre, a nemzetközi nagy iskolákba és egyetemekre, igen haza fog jönni, mert a tudományhoz és a hazához való hűség nagyobb lesz bennük, mint a pénzszeretet, amit persze nem ítélek el. Az utánpótlásunk, úgy érzem, biztosítva lesz.

Hadd beszéljek az idősebbekről, önmagunkról.

A törvény rendelkezik az új akadémiai fizetésekről is elvi síkon, és a közalkalmazotti törvény bizonyos kategóriáinak figyelembevételével. Ez azt jelenti, hogy a munkahelyi fizetéshez külön pótlék, illetmény kiegészítés járul majd. Ez pedig a régebbi nyugdíjasokat is megilleti, ami sokban megoldást jelent arra a régi panaszra, amit eddig hiába próbáltam orvosolni, hogy az 1987 előtt nyugdíjba mentek igen szegényes lehetőségeket kapnak hosszú munkájuk eredményeképpen.

Szolgáltatásaink is a lehetőségek mértékében fennmaradnak. Szándékunk az idős akadémikusok otthonát megteremteni. Megemlíteném azt is, hogy teljesen elő van készítve az ideai akadémiai fizetésemelés, amely kb. 12 százalék, mégpedig január 1-ig visszamenőleg. Az akadémiai tisztújítás után az új vezetőség feladata lesz ezt végrehajtani.

AZ AKADÉMIA HAZAI TAGJAINAK ÉLETKORA

Öreg-e az Akadémia? A kérdés látszólag költői és bizonyos fokig furcsa is, mert az akadémikusok általában nem az óvodisták sorából kerülnek ki. Világos, hogy nem. Szeretnék ehhez bemutatni egy ábrát, az akadémiai korcsoportokét. Balról jobbfelé növekszik az évek száma, és hogy melyik korcsoportba hányan tartoznak, azt a fölfelé menő sötét foltok mutatják. A korhatár a jobb szélen fut le, itt van a legtöbb. Jobbra látni egy kiálló bütyköt, ez a mi, az én nemzedékemé, ez azoknak a többé-kevésbé rehabilitáció útján később bekerült akadémikusoknak a korcsoportja, akik korábban nem lehettek az Akadémia tagjai. Ebben már benne vannak az új választások eredményei is.

Ha megnézzük, akkor máris nyilvánvaló, hogy aránylag rövid egy-két éven belül éppen a magas torony kezd majd jobbfelé tolni, aminek következtében többen kerülnek át a hivatalos létszám-korlátokat nem érintő 70 éven felüliek csoportjába. Ezért felvetem azt a gondolatot, hogy ne három év múlva kerüljön újra tagválasztásra sor, hanem már két év múlva. Ennek meglesz a lehetősége, és ezzel is megkönnyítjük, hogy ne minden változás együtt történjék.

A törvény az egység helyreállítása és a köztisztviselési önkormányzat kimondása folytán tulajdonképpen elnöki rendszert vezet be. A volt kettős hatalom ezzel immár törvényesen megszűnik. A közgyűlés természetesen ezentúl is a köztisztviselési szuverenitás letéteményese marad, de a végrehajtó hatalom mégis elnöki természetű lesz. Mint történész szeretném javasolni a közgyűlésnek, hogy a továbbiak során az alapszabályok és az ügyrendek mechanizmusába építsünk bele — Montesquieu tanulságait felhasználva — olyan kiegyensúlyozó erőket, amelyek nem engedik túlnőni az elnök hatalmát.

A Titkárság, az apparátus reformjával is tovább kell haladnunk. Erre nézve már készen állnak bizonyos szakértő szervek.

Ha mindezt végrehajtjuk, vagy legalábbis megoldást keresünk ezekre a kérdésekre, hatékonyabbá tehetjük az Akadémia szervezetét, működését, jobban kibontakozhatnak a szakmai tehetségek, a belső erők és több kezdeményezéssel tudunk fellépni a megoldásra váró nagy nemzeti érdekű problémák terén.

Azt a feladatot, amelyet három évvel ezelőtt a közgyűlés megítélt bizalma ránk bízott, igyekeztünk tisztességesen elvégezni. Hogy ez mennyiben sikerült, azt a közgyűlés hivatott eldönteni, amelynek ezt az intézményt még mindig épségben, működőképesen, egy történelmi forduló három éve után tisztelettel visszaadom és kérem felmentésemet.

Láng István:

Három év mérlege

Három évvel ezelőtt, amikor a közgyűlés ismételtlen megítélt bizalmával és többségi szavazással főtitkári kinevezésemet javasolta a kormánynak, két papírlap volt a kezemben lévő dossziében; az egyikre búcsúbeszédemet írtam meg arra az esetre, ha nem választanak meg, vagy ha valamilyen ok miatt visszalépek a jelöléstől. A másikon annak a tíz fontos feladatnak a listája volt, amivel megválasztásom esetén foglalkoznom kell. Ma üres a dossziém. Búcsúbeszédet nem fogok tartani, a főtitkár előtt álló feladatokra pedig másnak kell koncentrálnia.

Most röviden csak egy elszámoló mérleget szeretnék megvonnai, hogy mi is lett ezekből a megoldandó problémákból és milyen újak jelentkeztek. Kell ez az elszámolás a közgyűlésnek, de önmagamnak is, hogy talán nem dolgoztam hiába. Mert be merem vallani nyilvánosan: sokszor elfogott a kétség, hogy meg tudok-e bírkozni egy olyan nagymúltú nemzeti intézmény, mint a Magyar Tudományos Akadémia, főtitkárának feladataival. Tudom, hogy még az oly nagy személyiség